

Engagemang vid fiktionsläsning: en studie med lärare och elever i svenskundervisning i årskurs 7–9

Engagemang är betydelsefullt vid fiktionsläsning. Engagemang vid fiktionsläsning kan vara det som gör att ungdomar överhuvudtaget läser och vill stanna kvar i en läsande situation. Att ungdomar läser kan i sin tur leda till att de utvecklar den läskompetens de behöver för att kunna klara sig i ett demokratiskt samhälle. Fiktionsläsning kan dessutom ge ungdomar rika estetiska upplevelser.

Studier finns som visar att ungdomar alltmer tappar intresse för att läsa. I Monika Vintereks och kollegors studie (2022) om barns- och ungdomars läsvanor uppgav nästan nio av tio elever i årskurs 8 att de under en skoldag vanligen läser mindre än en sida sammanhängande fiktionstext. Anledning finns härmed att undersöka hur ungdomar förhåller sig till engagemang vid fiktionsläsning. Vad man i svenskundervisningen gör för att möta upp elevers preferenser gällande engagemang vid fiktionsläsning är också relevant. I syftestexten, i kursplanen för svenska årskurs 7–9, förtydligas att ”undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att läsa” (Skolverket, u.å.). Vid Skolinspektionens granskningar (Skolinspektionen, 2012; 2022) framkommer däremot brister i svenskundervisningen när det gäller att vidga elevernas läsning och läsintressen. Eleverna fick till exempel enligt dessa studier inte möta ett tillräckligt rikt utbud av texter och de fick inte vara delaktiga i val av fiktion.

Detta avhandlingsprojekt syftar till att bidra med kunskap om vilka uppfattningar om engagemang vid fiktionsläsning samt vilka förutsättningar för läsengagemang som framträder bland lärare och elever, inom ramen för svenskundervisning i årskurs 7–9. Studierna genomförs utifrån intervjuer med lärare och elever, enkät samt klassrumsobservationer. Den teoretiska utgångspunkten är hermeneutisk livsvärldsfenomenologi (Bengtsson, 2005).

Hittills framtagna resultat visar att relationella aspekter kan vara betydelsefulla för att ungdomar ska bli engagerade vid fiktionsläsning liksom att fiktionen knyter an till elevernas intresseområden och förmåga att förstå den. I tentativa resultat framkommer även att delaktighet till val av fiktion och val av läsaktiviteter är betydelsefullt för att ungdomar ska bli

engagerade vid fiktionsläsning. Här tenderar uppfattningarna mellan lärare och elever gå isär. Att lärare och elever möts i undervisningen ter sig vara viktigt, där de kan nå samsyn eller förståelse för varandras olika uppfattningar om vad som engagerar vid fiktionsläsning.

Källförteckning

Bengtsson, J. (2005). En livsvärldsansats för pedagogisk forskning. I J. Bengtsson (Red.), *Med livsvärlden som grund* (s. 9–58). Studentlitteratur.

Skolinspektionen. (2012). *Läsundervisning inom ämnet svenska för årskurs 7–9*. Rapport 2012:11. Skolinspektionen. <https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter-statistik/publikationer/kvalitetsgranskning/2022/lasframjande-arbete-i-grundskolan/>

Skolinspektionen. (2022). *Läsfrämjande arbete i grundskolan: med särskilt fokus på undervisningen i svenska i årskurs 4–6*. Diarienummer: 2020:8002. Skolinspektionen. <https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter-statistik/publikationer/kvalitetsgranskning/2022/lasframjande-arbete-i-grundskolan/>

Skolverket. (u.å.). *Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet. Kursplanen i svenska*. <https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet>

Vinterek, M., Winberg, M., Tegmark, M., Alatalo, T., & Liberg, C. (2022). The Decrease of School Related Reading in Swedish Compulsory School: Trends between 2007 and 2017. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 166(1), 119-133. <https://doi.org/10.1080/00313831.2020.1833247>